

„ТОЙ БЕ ЧОВЕК СТИХИЯ...“

Есента на 1958 г. постъпих на работа в музей „Петко и Пенчо Славейкови“, София. Заместница на уредничката Светослава Славейкова, която дълго щеше да отсъства по болест. Но макар и болна, превърнала работата си в музея в смисъл и съдържание на живота си, идваше всеки ден, за да ме запознава с огромния музеен архив. За да се попълни сбирката със спомени за Пенчо Славейков, ми уреди среща със съпругата на Стоян Михайловски – Райна Михайловска. Помоли ме да запиша спомените за съпруга ѝ и за дружбата им с Пенчо Славейков.

На 24 март 1959 г. звъня в дома на Райна Михайловска на ул. „Витошка“ 50. Отваря ми млад мъж – осиновеният от Райна Михайловска Константин Саев. Влизам в светла стая с библиотечни шкафове и портрети на Стоян Михайловски по стените. Посреща ме възрастна жена, толкова слабичка, измъчена и крехка, че ми се стори недействителна. Любезно ме кани. Сядаме една срещу друга до масата. Пред себе си постави тетрадка, навярно дневник, който от време на време отваряше, за да све-ри някоя дата или събитие. Заговори. Гласът мек, приятен, мисълта ясна, езикът интелигентен, не си служеше с паразитни думи, понякога вметваше някоя френска дума, правеше малки паузи.

– По баща съм Петрович – заразпраща с увлечение, но и със светска сдържаност Райна Михайловска. – Произходът ни е от Търново, но живеехме в Русе. Баща ми беше заможен и авторитетен човек. Стоян произхожда от виден чорбаджийски род в Елена, аристократ по дух, но демократичен. Оженихме се в Русе през 1887 г. Той на 31, аз на 21 години. Беше съдия в Апелативния съд, а после учител в гимназията.

В края на учебната 1892 г. назначиха Стоян за учител в Софийската мъжка гимназия и лектор по френски език и френска литература във Висшето училище, днешният Университет. Настанихме се в квартира на ул. „Граф Игнатиев“, близо до ул. „Цар Шишман“. Бях бременна и тук се роди момченцето ни, което живя само 17 дни. Дойката, която бяхме наели, зарази и него, и мен с червен вятър. Смъртта ни покруси. Особено тежко я понесе Стоян, още повече, че наскоро почина и баща му – известният просветен деец Никола Михайловски, брат на митрополит Иларион Макариополски.